

ՀԱՅԿԱՆ ԲԵՐԻՈՒՄՔԵՐԻ

վերից, ինքիֆաթը փայլագ ալէ գա-
պուլ օրումնու տուր :

Միւսայիլէյճ բաթրիք հազրէթլէ-
րի, իշպու բէնճէնպիս կիւնիւ տախի
Պէօյիւքտէրէնէ կիտիպ րուսիա սէֆի-
րի ժէնէլալ իննաթիւէվ ճէնապլէրինէ
վիզիթա վիւմիլ տիր :

—Կէմլէ, իկտէն Նէօյօղոս դազէթա-
պնա եազըլտըղընա նէգարէն, չէհրի
մէզըլուր սէքէնէլէրի, միսիօնարարըն
քէնտիլէրինի բրօթէսթան իթմէնէ չա-
լըշտըղարընը կէօրիւպ, անդէրի տէօյ-
մէյէ գալըղընադարընը վէ պու սու-
րէթլէ պիր թազըմ ույդուսուզ գա-
բուլարը աչըլաճաղընը կէմլէյիք գալի-
մազամը իշիտէրէք, օրատան ալըպ
էիւրիլիւ վիւմիլէրի զըմիւրտա մէր-
գուսան միսիօնարարա տալէթ օգու-
մուշ, վէ այնի վաղըթտա, եհտէրին-
տէ պուլունան քիթապլարը գապլթ իթ-
տիւմիլ տիր : Մատտէ, Պըրուսա վա-
լիսինէ պիւրիլիսիլինտէն վալիի միւ-
մայիլէյճ տախի, մէզըլուր քիթապլա-
րըն սէրպէթճէ սաթըլմաւը զըմիւր-
տա ինկիլթէրա գոնօլօսու սանիսինի
մաթլուպունու գապուլ իշլէմիլ տիր :

Պըրուսա վալիսի, կէմլէյի գալմա-
գամըն սարիճէ չըգարմազ իշլին, քի-
թապլարըն, տէլիլ իշլինտէ եազըլա-
լար, իլլա, տալիլի հալէ խալէ կէթի-
րէճէք սուրէթտէ շունա պունա վիւրի-
մէթտէ օլմաւը իշլին գապլթ իտիլմիլ օլ-
տուղունու մէյտանա գոյմուշ տուր :
չիւնքի հիւքիւմէթլին պիւրիսին վաղի-
ֆէսի, սապիլի հալին պազը գալմա-
սընա չալըլմազ տըր :

—Պատիլթէթ օգուստուղունա նէ-
ղարէն, մէմալիքի մահրուսէ զընը-
րընը մուհ փաղսար իշլին տէնիլ ալ-
թընտան լաղըմ ինչա իթմէք վէ Օս-
մանը պէյիք վաթօրարը իշլին թօրէ-
տօլար եաթմազ իւղիէ կէչէն սէնէ իմ-
թիեազ ալմըշ օլան գալիթէն խոն-
պօրուկ, պու տէֆա, Սմէրիգատան
պուրաեա կէլմի վէ լաղըմ կէլէն ա-
լէթաթլարը վէ միւհիմմաթ պիւրիլիքտէ
կէթիլմիլ տիր : Սէօյլէնտիլինէ նէղա-
րէն, պաղը զընըլարտա չիմտիտէն տէ-
նիլ արթընտան լաղըմլար ինչաթընա
միւպաչէրէթ օլունմուշ տուր :

—Իս թիւրքի զապլէթաւը, պազ-
գալ տիրքընալարընտա ֆըչը իշլինտէ
գօգմուշ վէ ումուսուս սըհէթիլին մու-
ղիլը բէյիլը սաթըլմաւը օլտուղուն
պիւրիլիք, հէր քիմէ րաճի իսէ, անըն
նազարը տիգըլաթընը, պու մատտէ
իւղէրինէ տալէթ իշլէմիլ տիր :

—Ճէրիտէյի Հալաթիստէ օգուս-
տուղունա նէղարէն, շու սօն կիւնէրտէ
Պէյօղլունտա տօղրու եօլտա թէքիլէ-
նին էնիլունտէ դուտուղ պիւր քէլիլ,
պէշ եաչընտա օլան պիր Միւսիլման
չօնուղունու ըսըմըշ վէ հէր նէ գա-
տար թէտալիլինէ պաղըլմը իսէ տէ,
հէքիլմէր, սաղ գալաճաղը հաղըլն-
տա գաթի խմիտ իթմիլէր տիր :

—Ազ սէրպիտան կէտիլ դուլէնէ գա-
տար թըրամէյ արապալարը խաթ-
թը իթիթալիլիլ օլուպ, էվիլէլիլի կիւն
իւղէրինտէ, բըրօլա իթմէք իշլին պիր
վալիս իշլէթ տիրիլմիլ վէ բըրօլաւտան
զիւստէսիլին խալիստ օլունմուշ տուր :

ՁԵՎՈՐԵՐԻ ՄԱՆՁԻՆԻ

Մէհէլէյի մէզըլուր հազըլտա ֆաթ-
տիւ Պոսթօրտա շու աթիստէրի պէնտ
օգուստու տուր :

—Գօրէնքօնտան Սըլալ զաղէթտա-
նըն պէնտնընա նէղարէն, Սըրպլըլար,
Ուֆազ Զըլօրնիլին Սըրպա թէքը օ-
լունմաւը իշլին աթիլտէ պէնտ օլունտա-
ճաղ հաղըլ կէտիլէրմէքտէ տիրիլ :

Պէնտնէ հաճաթ օլունմաւը իւղիէ, պիլ-
մէզըլուր պէնտի տէրճ խալիլ, ալա
սահիպինն նիւէթ ու էֆընարարընը
գապուլ իթմէքսիլին, խուսուսի իշլէ-
քի, մէզըլուր պէնտտէ միւնտէրիճ օ-
լան մաթլուպաթլար, հիւքիւմէթ Սէ-
նիլէյի եօրմազ վէ տուրմազըղըն պիւ-
րիպիլ արտը սըրա եհիլտէն եհնի մէ-
սէլէլէր մէյտանա չըգարազ Օսմանը
վիւքէլաւըն պիհուղուր իթմէք իշլին
րուս բօլիթիգատընըն թահրիլէր իլէ
մէյտանա գօնմուշ տուր :

Սըրպ հիւքիւմէթի իլէ Պապը ալի
միւնտէսինտէ մուսարտա թահիթընտա
օլան Զըլօրնիլէ հազըլտա պու տէ-
ֆա տօթիլմուզ տօթթօր Մ. Կիւսթալ
րօյտան դալէթ միւհիմմա մալիւմաթ-
լար ալիլ իթմիլիլ տիր : Միւսայիլէյճ
տօթթօր, Սըրպիւսա վաղը օլան հօլ-
ճուլուղունտա մահէլիլ մէզըլուր տօ-
լալմըշ օլուպ, պիւղիլէրէ չէօյլէ եաղըլ
տըր :

Մուսարազ թահիթընտա օլան չէյ,
Ուֆազ-Զըլօրնիլէ տիր : Ուֆազ Զը-
լօրնիլին (Մալի Զըլօրնիլ) չալիլ թա-
րաթընտան օլան հուտուսու, Պօրան-
ժա օրմանը օլուպ, չըմալի հուտուսու
րատալթ նամ Սըրպ քէօյլէ, վէ ճէ-
նուպի հուտուսու, Պիւտիլիք նամիւ-
կէր պիր Սըրպ քէօյլէ տիր : Ուֆազ
Զըլօրնիլին Տըրիւնա բըմաղը ուղուն-
լուղունա տօղրու օլան կէնիլիլ պիր
սաաթ, գուլթը (տրամագիծ) իւշ սա-
աթ մէնաֆէտէ տիր : Ուֆազ Զըլօր-
նիլէքտէ անճազ կիւղէ եաղըն խանէ
պուլունուպ, սէքէնէթի Միւսիլման
տըր, պուլար, խիսթիլիւնալար, մա-
հէլիլ մէզըլուրտէն թարտ իթմիլէր
տիր, պու սէպէպտէն, պիր խիսթիլ-
եան, անաղընը, Ուֆազ Զըլօրնիլէ
թօրաղը իւղէրինէ գօնմազ, չիւն-
քի, Օսմանըլար շու իթիգատը պա-
թըլտա տըլար քի կիւսա օրաեա պիր
նէֆէր խիսթիլիւն կիրտիլինտէ, պիւ-
թիւն Պոսնա, Սըրպիւնըն էլինէ տիւ-
չէր տէյիլ : Պու սէպէպտէն, Պէօյիլէ
Զըլօրնիլին Միւսիլման գալմազամը,
մէհուր Ուֆազ-Զըլօրնիլին կէօրէպիլ-
մէք իշլին Տըրիւնա բըմաղընտան կէչ-
մէքիլէ, տօթթօր կիւսթալա բուս-
աթ վիրմէք իսթմէմիլ տիր :

Վաղթի իլէ, թօթթթլալէն նամ
րուսիալը մէհուր ժէնէրալ իլէ Մ. Գա-
նիլ նամ եօլունա տալիլ օլ պապտէ
միւսաաթէ օլունմաւը տըր :

Պէօյիլէ Զըլօրնիլէ նամ Միւսիլման
չէհրի իլէ մէզըլուր խիսթիլ օլան գա-
լէա, Ուֆազ Զըլօրնիլին գալըլտա
Տըրիւնալըն տիլէր թարաթընտա Պոս-
նա թօրաղը իւղէրինտէ վաղը պու-
լունմաղտաթըլար : Մէզըլուր պէօյիլէ
Զըլօրնիլէ չէհրիլ եօգարըսընտա խիս-
թիլալարիլալմէթ իտիլ, աչաղըսընտա
իսէ Օսմանըլար իսթեան իտէլէր, Պէօ-
յիլէ Զըլօրնիլին Օսմանը գալէասը,
քէնտի թօլարը իլէ, կէրէք չէհրի մէզ-
ըլուր վէ կէրէք Ուֆազ Զըլօրնիլին իւ-
ղէրինէ պապար :

Մէզըլուր գալէանըն եօղարիլի գը-
մը, քէնտի հիւտար տուլալարը իլէ
Տըրիւնա բըմաղընը իւղէրինտէ տիրինէ
վաղը օլան պիր գալէանըն թէքէթիլ
թէլիլին գըլմազա տըր : Գալէանըն
աչաղըլ գըմը, քիւնիլիլէրի պիր տու-
վալիլէ, Տըրիւնալըն գըլմազ եանընտա
վաղը օլան տէօրթ բարէ գալէա հիւ-
սարարընտան իպարէթ տիր :

Սըրպըն Ուֆազ Զըլօրնիլէ իւղէրինէ
օլան հուգուգու չիւրէն թահիթընա
վաղ օլունմաւը, չիւնքի, կէրէք ի-
քիննի սուլթան Մահմուտ հաղըլթէ-
րիննի ֆէրմանը (1830) վէ կէրէք 1838

սէնէսի ֆէրմանը չաճանէ իլէ թուստիլ-
օլունմուշ տուր : 1830 սէնէսի ֆէրմա-
նը, 13իննի պէնտիլտէ չէօյլէ տէր :

Մուսթաֆաֆ ասաքիլի տալիլին-
տէ պուլունմաւտա վէ գալէալարտա
իսթեան իթմէնէն քեաֆիլէ Միւս-
լէմանլարա, Սըրպիւսա իւգամէթ իթ-
միլէ մէմու տուր :

1838 սէնէսի ֆէրմանը տալիլ քէնտի
թարաթընտան սէրահէթէն տէր քի
ժաւար վէ րաճէվիլա էկալէթլէրի,
Սըրպիւնըն տըր : Իմտի, Ուֆազ Զը-
լօրնիլէ րաճէվիլանըն պիր գըմը օլ-
տուղունտան, Սըրպիւնըն օլտուղու
աչիլքեար կէօրիւնիլ :

Օսմանըլարըն, Ուֆազ Զըլօրնիլին
թէքը իթմէք իսթմէմէլէրի, 1862 սէ-
նէսինտէ Պէլիլըրտան թօլա թուլուր-
մաթընտան պէրու տուր : Նասըլ քի
Պոսնանըն հէր թարաթընտա, էօյլէ տէ
Պէօյիլէ Զըլօրնիլէքտէ Սըրպ խըրիսթի-
եանլարըն պէչէրիճէ հալի, զայլէթ է-
սէֆէ շաեան սուրէթտէ տիր : Սըրպը
խիսթիլալարը խանէլէրինտէն գօլա-
րազ, խանէլէրիննի Սաաթօլու վէ եալսոտ
իսթանպօլտան Պոսնա հիւքիլ իտէն
Միւսիլմանլարա վիւմիլէ, Միւսիլման-
լարա միւսաաթէ օլունմուշ տուր :

Պու սէպէպտէն, պիր խըրիսթիւն
գըզընը գալըլըպ քէնտիլինէ խալա-
եք իտէն միւսիլմանա հիլ պիր ճէ-
ղա եօգ տըր : Պոսնա խըրիսթիւնլարը-
նը վիրտիլէրի վէրիլ հատտէն զիւսա-
տէ տիր : Օրատա հէր պիր գօնուս վէ
հէր պիր տօմուղ իշլին սէնէթտէ 20 գը-
րայլէր, (100 գըրայլէր պիր ֆիօրին
տիր) պիր աթ վէ եալսոտ պիր էօփիլ
իշլին, 40 գըրայլէր, Սըլալա նամ զիլ-
նէթէ տալիլ օլմազ րուլսաթ իշլին
80 գըրայլէր, հէր պիր սօպա իշլին 40
գըրայլէր, պիր խըրիսթիւն խանէսին-
տէ պուլունան հէր պիր քիւչիլ գա-
լան իշլին 40 գըրայլէր վէ խըտմէթի
աթթէրիլտէն մուսթ օլմազ իշլին, 3
ֆիօրին 20 գըրայլէր թէքտիլ օլուն-
մալ տըր :

Օսմանը պէյիլ, եանի, թօլարալըն
միւսիլման սահիլ, Սըրպը չիթիլմի-
տէն, մահուրուն իւշտէ պիրիլի ալ-
աղտան մատա, գալմազամ իսէ,
էօլիլը ալըր : Մ. Կիւսթալ րաչըն,
Պէօյիլէ Զըլօրնիլէքտէ պուլունտուղու
էնտաթէ, չէհրիլ քեաֆիլէ զընտանլա-
րը, վիրիլէրիննի էօտէնէմէթիլ օլան
խըրիսթիւնլար իլէ տօլու իտի :

Շիմտի տէ, մէզըլուր մէսէլէ իւղէ-
րինէ, Պէլիլատտան, վիլէնանըն վան-
տըրէր զաղէթաթընա եաղըլմըշ օլան
պիր մէթուպտան ալարազ աթիտէ-
քի մալիւմաթլարը վիրիլիլ :

Մահառ զաղէթալարը, շու սօն կիւն-
լէրտէ, Ալիսթիւս-Մահառ հիւքիւմէ-
թիլ, քէնտի տալաթընը իթիլգամ իթ-
մէալիլ իշլին Սըրպ հիւքիւմէթիլին,
Ուֆազ-Զըլօրնիլէ մէսէլէսինտէն վաղ
կէչիլ օլտուղունու պիւրիլիլտէն : իշ-
լիլէ էմիլիլէ շաեան մահէլէրտէն ա-
լընան մալիւմաթ անէղարէն, հազըլա-
թի հալ չէօյլէ տիր, չէօյլէ քի, Սըրպ
հիւքիւմէթիլ, պու մէսէլէյի մէյտա-
նէ չըգարտըղընտա, Օսմանըլար իւր
էվիլէ իշլին տուլալմաղըլա վուրմազ
իսթէտիլէր, ֆաթաթ, սօնրատան Սըրպ
հիւքիւմէթիլ, Ուֆազ-Զըլօրնիլէ քէն-
տիլինն թէքը օլունմաւըլա, վիրիլ
վիրմէլէնէյիլ Պապը ալիլէ պիւրիլի-
տիլիլտէն, Օսմանըլար, ուղաչմաեա
դարար վիրիլ, պու մէսէլէ իւղէրինէ
տիւչիլնէլիլ տէյիլ ճէվապ վիրտիլիլ :
Իմտի, հիւքիւմէթիլ սէնիլէ, մէսէլէյի
մէզըլուր իւղէրինէ տիւչիւմէք իւղըն
օլուպ, Սըրպ հիւքիւմէթիլ, պու տիւ-

չիւմէսինտէ Պապը ալիլի պիհուղուր
իթմէնէնէք տիր, իսթէր իսէ սէնէլէր-
ճէ, պու մէսէլէ իւղէրինէ տիւչիւն-
սիւն, իւնքի, Ուֆազ-Զըլօրնիլէ, Սըրպ
հիւքիւմէթիլին, սէնէ պէ սէնէ Պապը
ալիլէ վիրտիլիլ 40 պիր տիւգա վիրիլիլ
տէլմէլ :

ՍՕՆ ՀԱՎԱՏԻՍԼԷՐ

ՅՐԱՍՍԱ

Բարիս, 25 յուլիս

Տիւք տ'Օմալըն պիրիլիք մախու-
մի տիւք տըլ իկիլ, պու կիճէ վէֆաթ
կլէտի :

Հաքսօ սօգաղընտա րէհին մազա-
մընտա թուլուրալարը էօլտիլէն 4
նէֆէր քիմսէնէլէր, պու սապաճ Սա-
թօրիտէ թիւլէնիլէ թուլուրալար :

Տիւքիլ կիւն, Շըմալի էեալէթաէ,
ասաքիլ իլէ, իշլէրի թաթիլ իտէն ալէ-
լէլէր միւնտէսինտէ գալիլա վուգու-
պուլուպ, մէրգուսան ալիլէլէրտէն պի-
րի էօլտիւրիւտիւ վէ 40 նէֆէրի տա-
լիլ ալիլ ու կիրիլթիլ օլունտա :

ԱՎԱՐԻԱ-ՄԱՃԱՐ

Վիլէնա, 25 յուլիս

Պօրստա ֆօնտօլար պիր ազ իսթէ
դօյտու, գամալիլ արանմազտա :

Բրուսիա վէլիլ աճտը, իմէրաթթօր
ֆրանսօս-թօղիլ հազրէթլէրիլէ պիր-
լիքտէ Պէլլինէ կիթմէսի իշլին իմէ-
րաթթօրիլա հազրէթլէրիննի տալէթ իլ-
լէմէք իւղըն, չէհրիլիլ կէլմիլ տիր :
Խաղընտա, րուսիա իմէրաթթօրու իլէ
իմէրաթթօրուալ միւնտէսինտէ պիր
միւրազաթ վաղը օլաճաղը սէօյլէն-
մէքտէ տիր :

ԸԶՎԻՅԻՐ

Ճիւնէլլա 25 յուլիս

Հաքիլմէր գօմիսիոնու, եհիլտէն
թէճէմիլ իթմէլէ պաղլաթը :

ԻՆԿԻԼԻԹՐԱ

Լոնտոն 25 յուլիս

Բարլամէնթօ մէլիսինն գալան-
մաթ միւնտիլէթիլ իլէ վիրիլէն զիւսա-
ֆէթտէ, Մ. Կիւսթալմըն, քեաֆիլէյի
տէլիլէլէր իլէ սուլէ ու սալաճ իւղըն
պուլունմաղըլա արղուսիլ օլտուղու ի-
շլին, Ալապալա մէսէլէսինն հալ ի-
տիլմիլ օլմաթ զըմիւրտա քէնտիլիլ մէ-
տուտ ատտիլտէր օլտուղունու պիւրիլ-
միլ տիր :

ՄԷՐՍԻՆԴԱ

Մէքսիկո 24 յուլիս

Պուտըլիլ ֆիւճէթէն վէֆաթ
իթմիլ օլտուղու գալիլէն պիւրիլմիլ
տիր :

ՍՄԱՆԻԼ ՅՈՏՈՒՐԱԸ

Վիլէնա, 25 յուլիս

Օսմանը ֆօնտօսուսուս պօրստա
գապուլ օլունմաթը, բօլիթիլգաճ մու-
հիմմա սէպէպտէն մէպնի տիր : Հիւքիւ-
մէթիլ սէնիլէ, մէզըլուր միւսաաթէնէ
պէօյիլէ էհէմիլիլէ վիրիլ օլտուղու-
նու պիւրիլմիլ, վէ գօնթ Անտարաի,
մէզըլուր միւսաաթէյի իթմէք իշլին
թիւրքիլ իլէ քէնտիլ հիւքիւմէթիլ միա-
նէսինտէ ճէրէեան իտէն միւնտէպա-
թը տօթթանէյի մէյտանա գօյմուշ
տուր :

ԲՈՒՍԻԱ

Սէն Բէթըրպուրիլ, 25 յուլիս

Ուալիլիլթընտալիլ սապազ րուսիա
էլիսի Մ. Գալմազալիլ, ալիլ իտիլիլ,
հիւքիւմէթ մէմուրիլէթիլտէն թարտ
իտիլիլ :

ՊԱՆԴ ՂԱԶԻՍԻ

ԿԱՐԱՊԵՏ Յ. ՓԱՆՈՍԵԱՆ

Գալմաթտա րէնճէլ միլիլ րաղարընտա
Ն. 29 Խալի խանընտա